

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο μέσα από αριθμούς 1960-2022

Νεόφυτος Αριστοδήμου, Μιχάλης Μιχαηλίδης

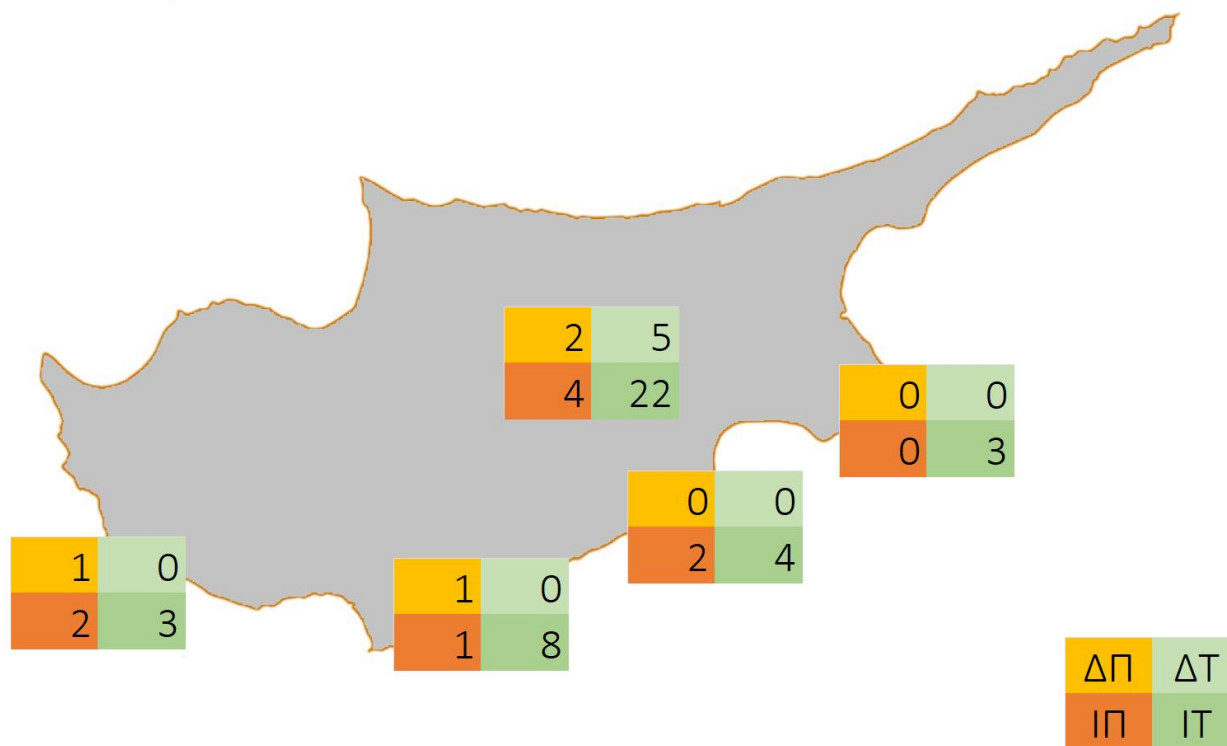
Νοέμβριος 2024

1. Εισαγωγή

Από τα 51 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούσαν στην Κύπρο το 2024, τα 12 ήταν πανεπιστήμια – τα 3 δημόσια – και τα υπόλοιπα σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο αριθμός φοιτητών παρουσιάζει σημαντική άνοδο τις τελευταίες δεκαετίες με σημαντικά ορόσημα τη λειτουργία ιδιωτικών τριτοβάθμιων ιδρυμάτων, ακολούθως με το πρώτο δημόσιο πανεπιστήμιο και τέλος με τη λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων. Ο φοιτητικός πληθυσμός έχει ξεπεράσει τις 50 χιλιάδες ήδη από το 2019, με την πλειονότητα να είναι γυναίκες, και να εγγράφεται σε ιδιωτικά πανεπιστήμια, και σε συμβατικά προγράμματα. Ιδιαίτερη αύξηση τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σε προγράμματα εξ αποστάσεως διδασκαλίας, μεταπτυχιακά προγράμματα, και στους αριθμούς μη Κύπριων φοιτητών. Αύξηση υπάρχει και στο διδακτικό προσωπικό, με την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα να αυξάνεται στα ιδιωτικά και να μειώνεται στα δημόσια πανεπιστήμια.

51

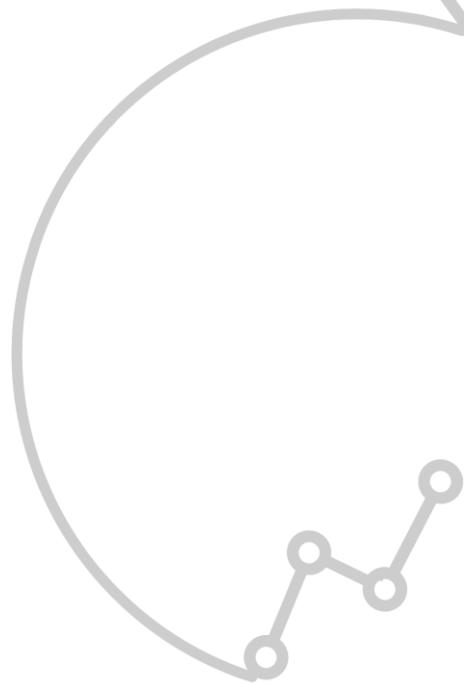
ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούσαν στην Κύπρο τον Σεπτέμβριο του 2024. Από αυτά 8 ήταν δημόσια και τα υπόλοιπα 43 ιδιωτικά, ενώ 12 ήταν πανεπιστήμια και τα 39 σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα περισσότερα λειτουργούν στη Λευκωσία, ενώ κάποια διατηρούν παραρτήματα σε πάνω από μία πόλεις. Στον πιο κάτω χάρτη μπορεί κανείς να δει την κατανομή με βάση τα στοιχεία με βάση τα στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας του Σεπτεμβρίου 2024¹.

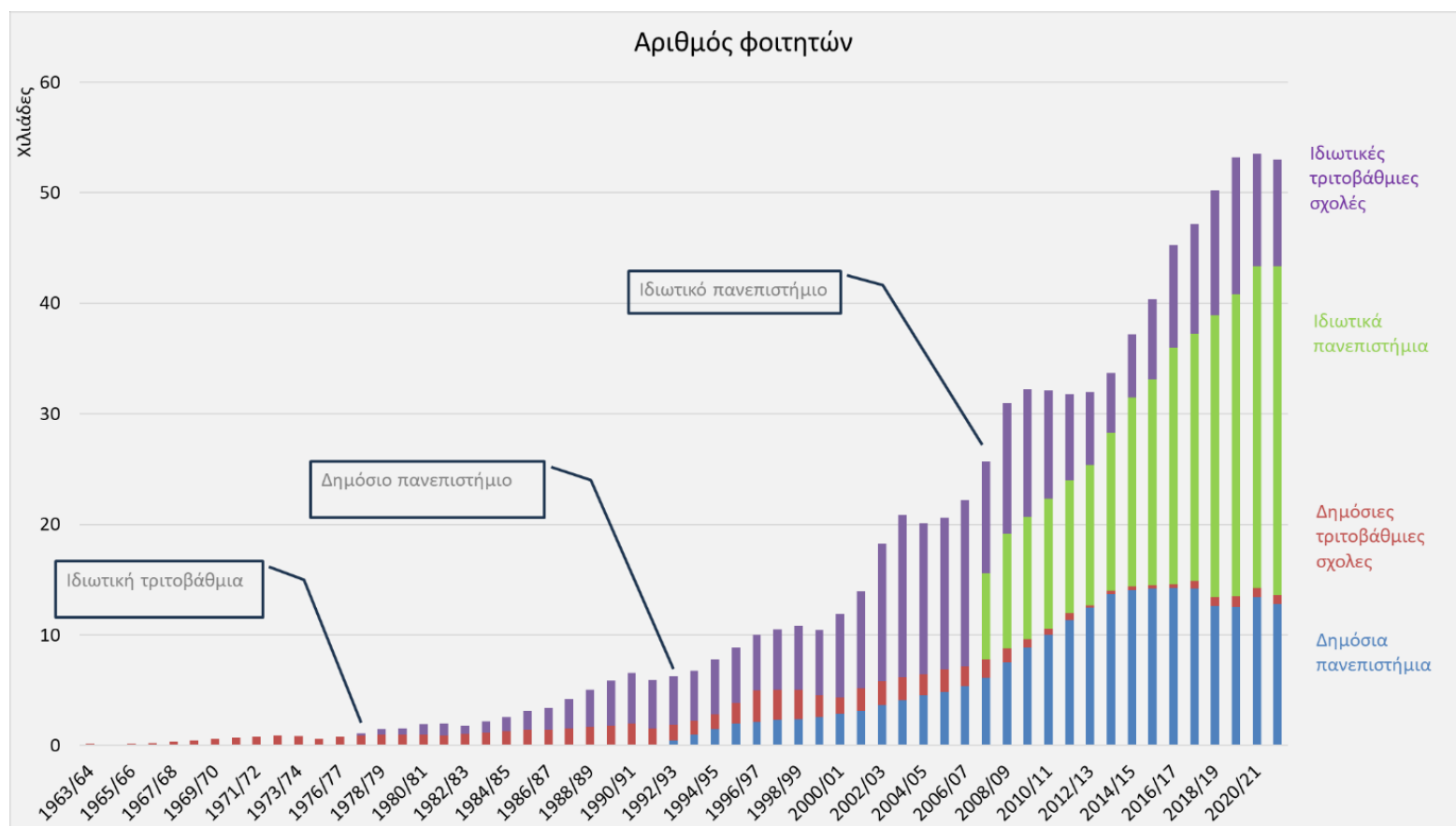

¹ Όπου ΔΠ - Δημόσιο πανεπιστήμιο, ΙΠ - Ιδιωτικό πανεπιστήμιο, ΔΤ - Δημόσια σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ΙΤ - Ιδιωτική σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

53
χιλ.

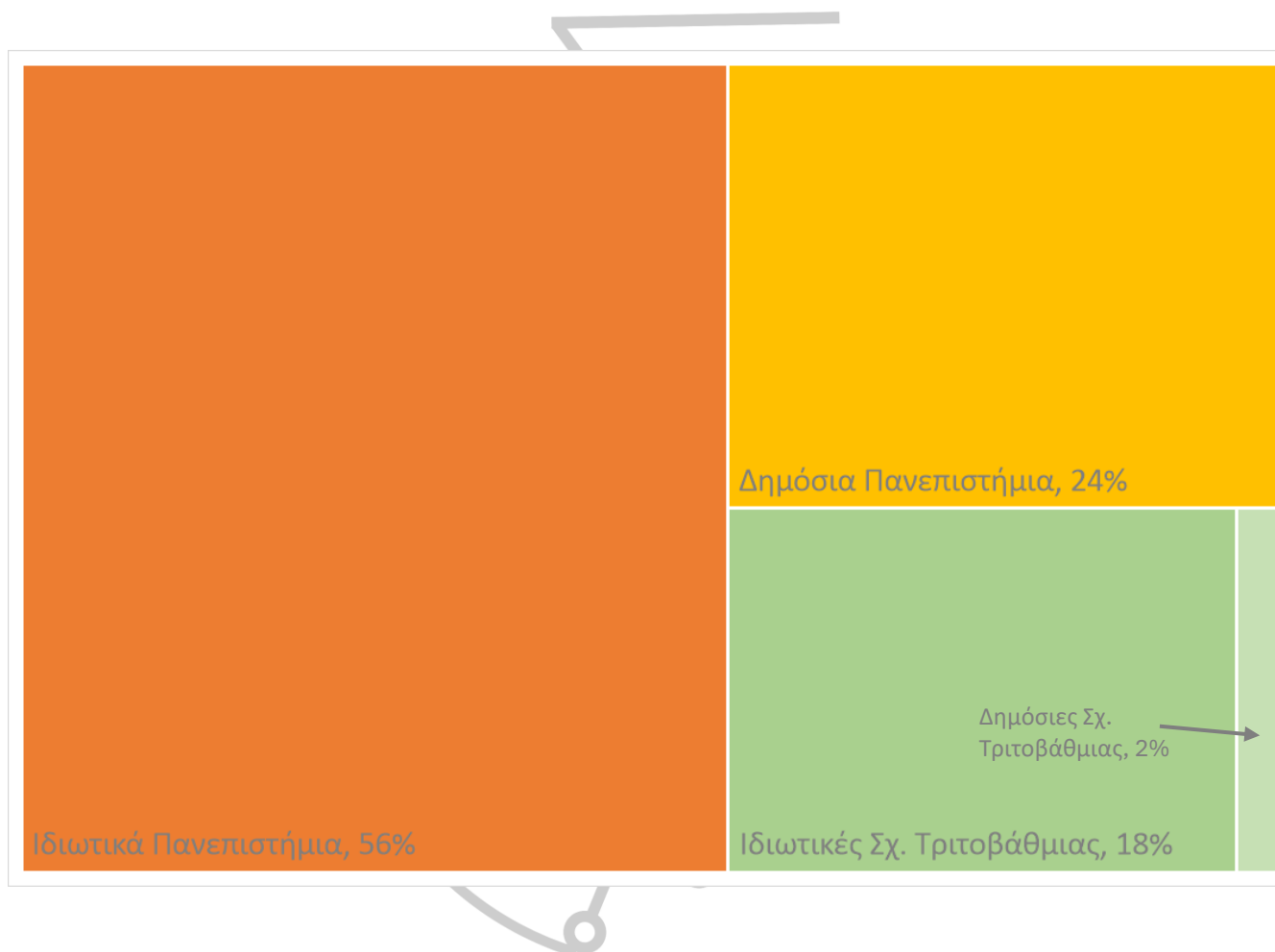
φοιτούσαν στην Κύπρο το 2021/22. Από αυτούς περίπου 21,5 χιλ. ήταν άντρες (41%) και 31,3 χιλ. γυναίκες (59%). Κύπριοι ήταν οι 23 χιλ. ενώ οι φοιτητές από την υπόλοιπη ΕΕ αριθμούσαν 22 χιλ. Τέλος οι φοιτητές από τρίτες χώρες ανήλθαν σε 7,8 χιλ. Το 75% είχαν εγγραφεί σε ιδιωτικά ιδρύματα, ενώ το 40% των φοιτητών παρακολουθούσαν τα μαθήματά τους εξ αποστάσεως. Για το 51% ο προσδοκώμενος τίτλος σπουδών ήταν είτε μεταπτυχιακός ή διδακτορικός.

1. Μετά τη λειτουργία του πανεπιστημίου Κύπρου το 1992/93, ο αριθμός των φοιτητών ξεπερνά για πρώτη φορά τις 10 χιλ. το 1996/97.
2. Το 2003/04 οι φοιτητές υπερβαίνουν τις 20 χιλ., όπου και παραμένουν περίπου σταθεροί μέχρι τη λειτουργία των ιδιωτικών πανεπιστημίων το 2007/08.
3. Το αμέσως επόμενο έτος, ο αριθμός ανεβαίνει άνω των 30 χιλ.
4. Μεταξύ των ετών 2014/15 και 2019/20 ο αριθμός αυξάνεται διαρκώς και πλέον ξεπερνά τις 50 χιλ.

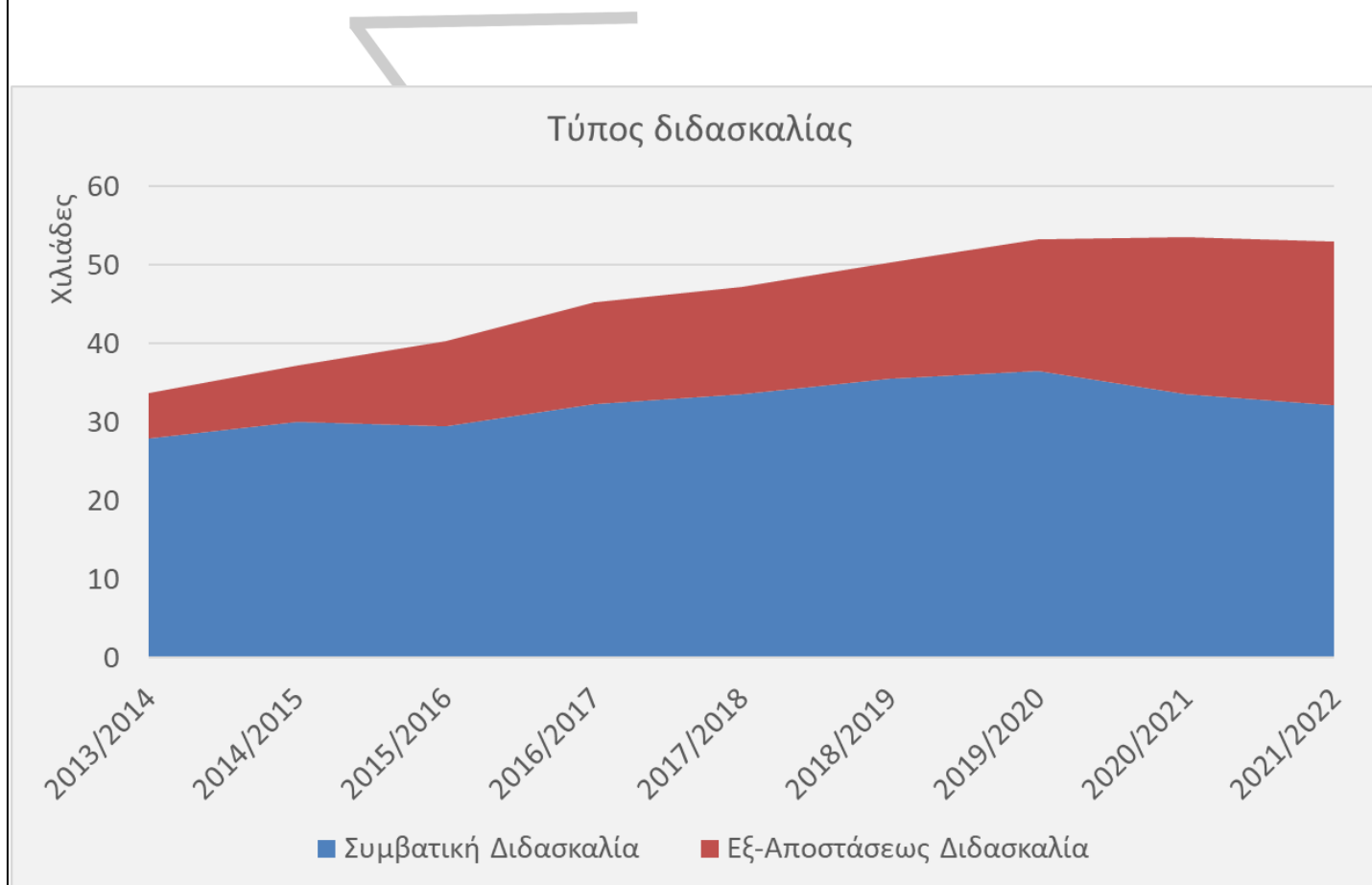
Η κατανομή των φοιτητών μεταξύ των διαφόρων τύπων σχολών το 2021/22:

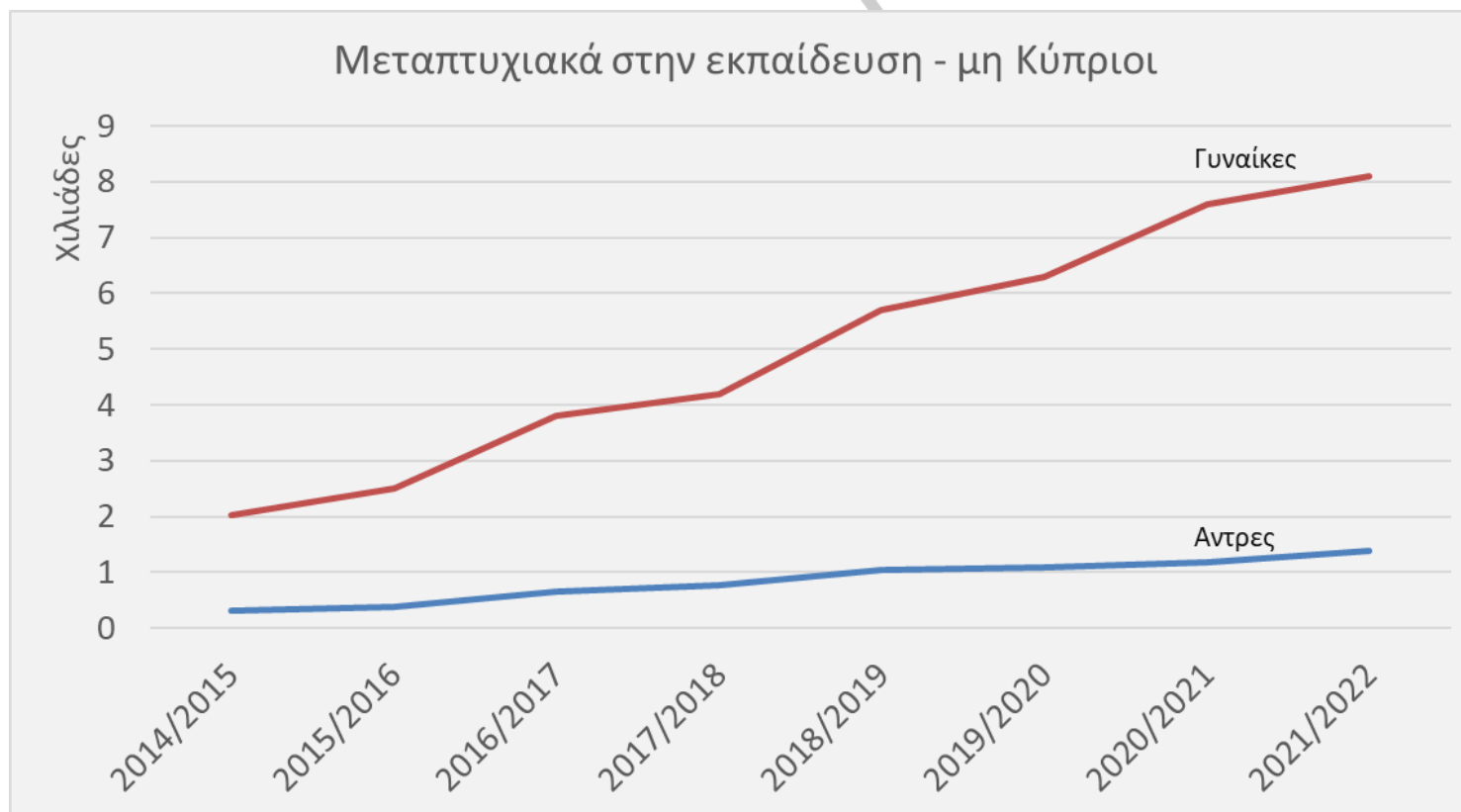

➤ Μεταξύ των ετών 2013 και 2021, ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε από 34 χιλ. σε 53 χιλ. (+56%).

➤ Στην οκταετία που αναφερόμαστε, η συμβατικής διδασκαλίας φοιτητές από 28 χιλ. αυξήθηκαν κατά μόλις 15%, σε 32 χιλ. Είναι αξιοσημείωτο πως οι φοιτητές που παρακολουθούν συμβατικής διδασκαλίας σημείωσαν πτώση από το 2020 και μετά (περίοδος που συμπίπτει με την πανδημία, αν και δεν έχουμε στοιχεία για άμεση συσχέτιση) από το υψηλό των 36 χιλ. (2019) σε 32 χιλ. (2021).

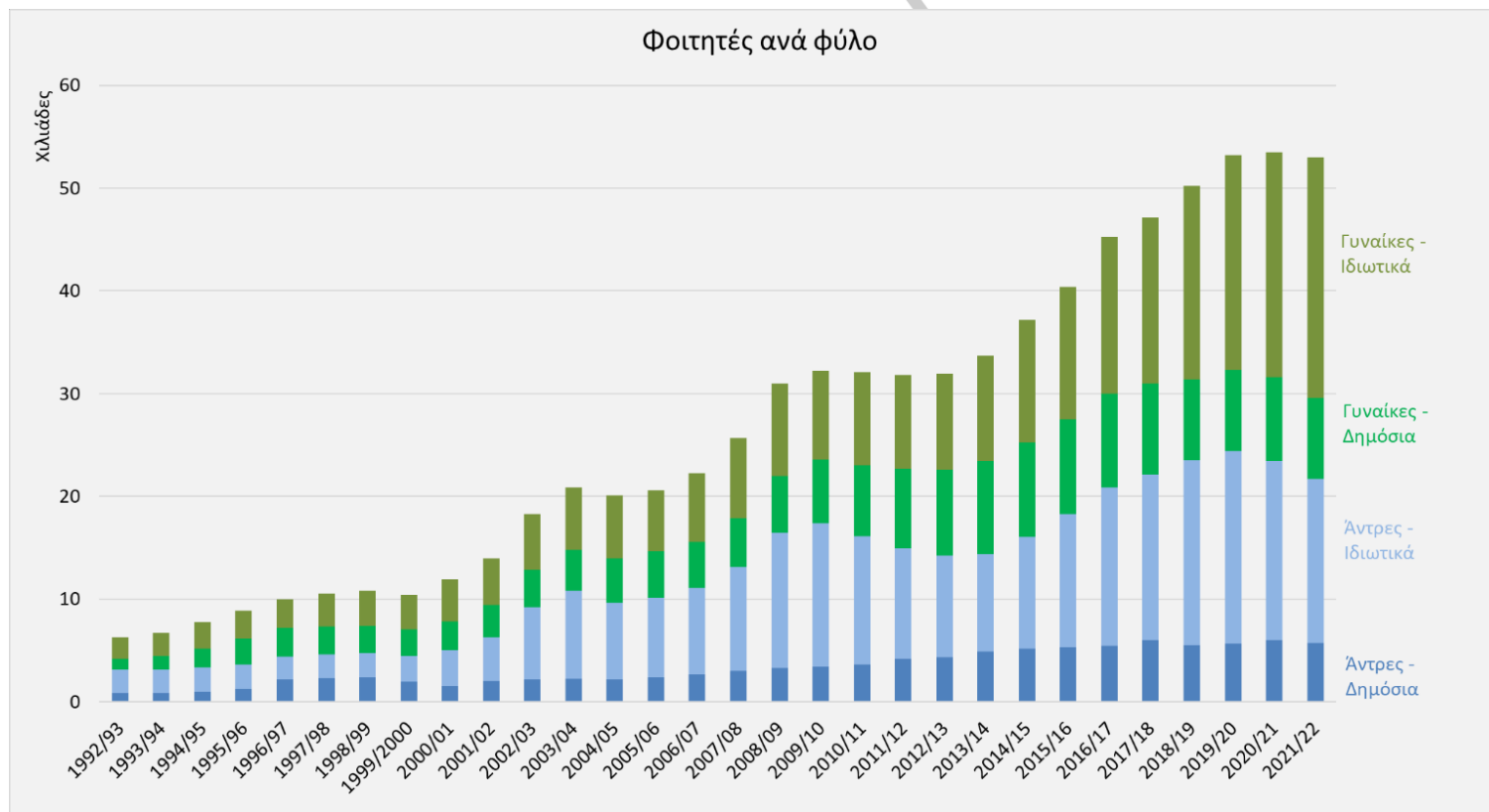
➤ Αντίστοιχα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, συμβαδίζοντας με τις νέες τεχνολογίες που προωθήθηκαν ιδιαίτερα στα χρόνια της πανδημίας του κορωνοϊού, αυξήθηκε από 5,7 χιλ. το 2013 σε 21 χιλ. το 2021, δηλαδή κατά 264% (!). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελούσε το 2021 το 39% (από μόλις 17% το 2013).

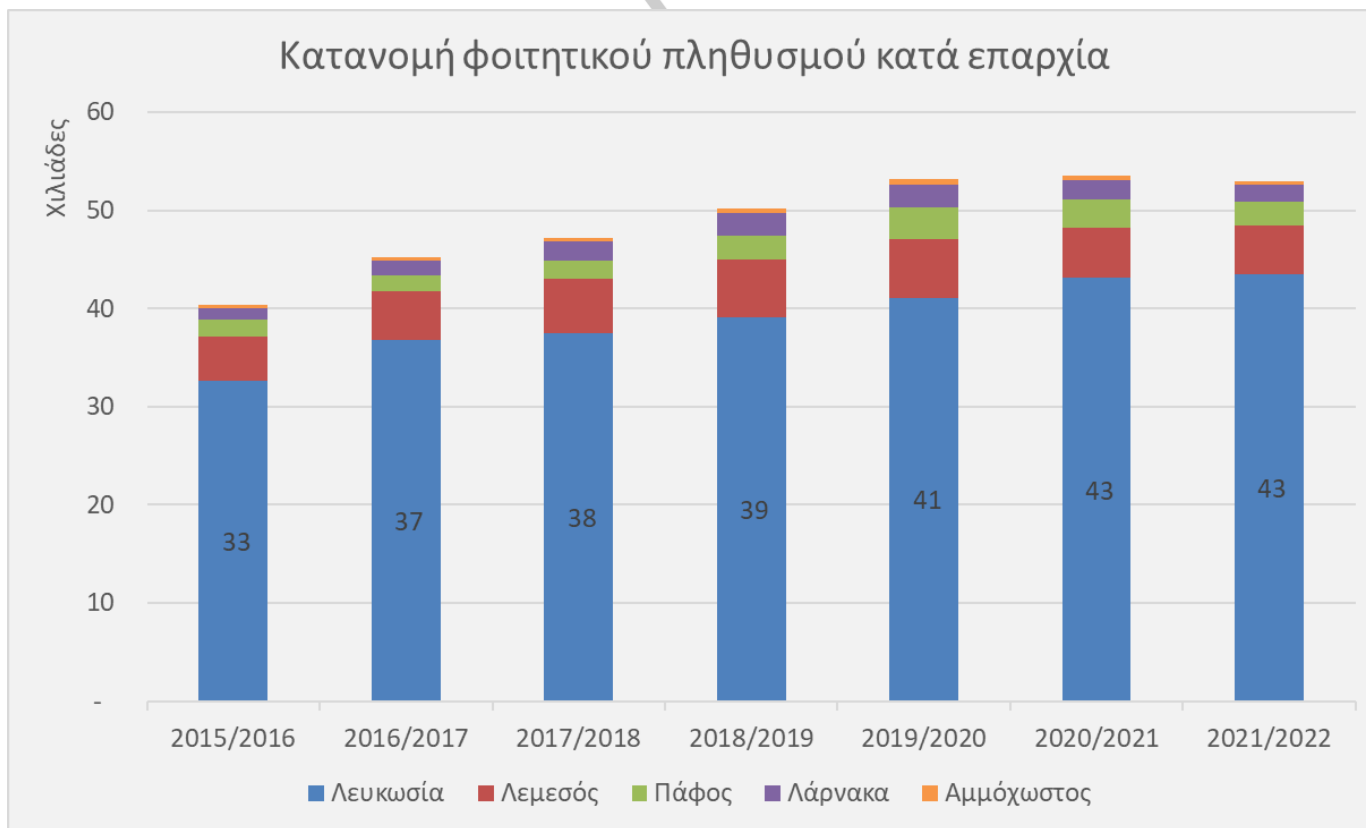
➤ Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης φοιτητών που παρατηρείται την τελευταία 10-ετία, προέρχεται από τα μεταπτυχιακά στον τομέα της εκπαίδευσης.

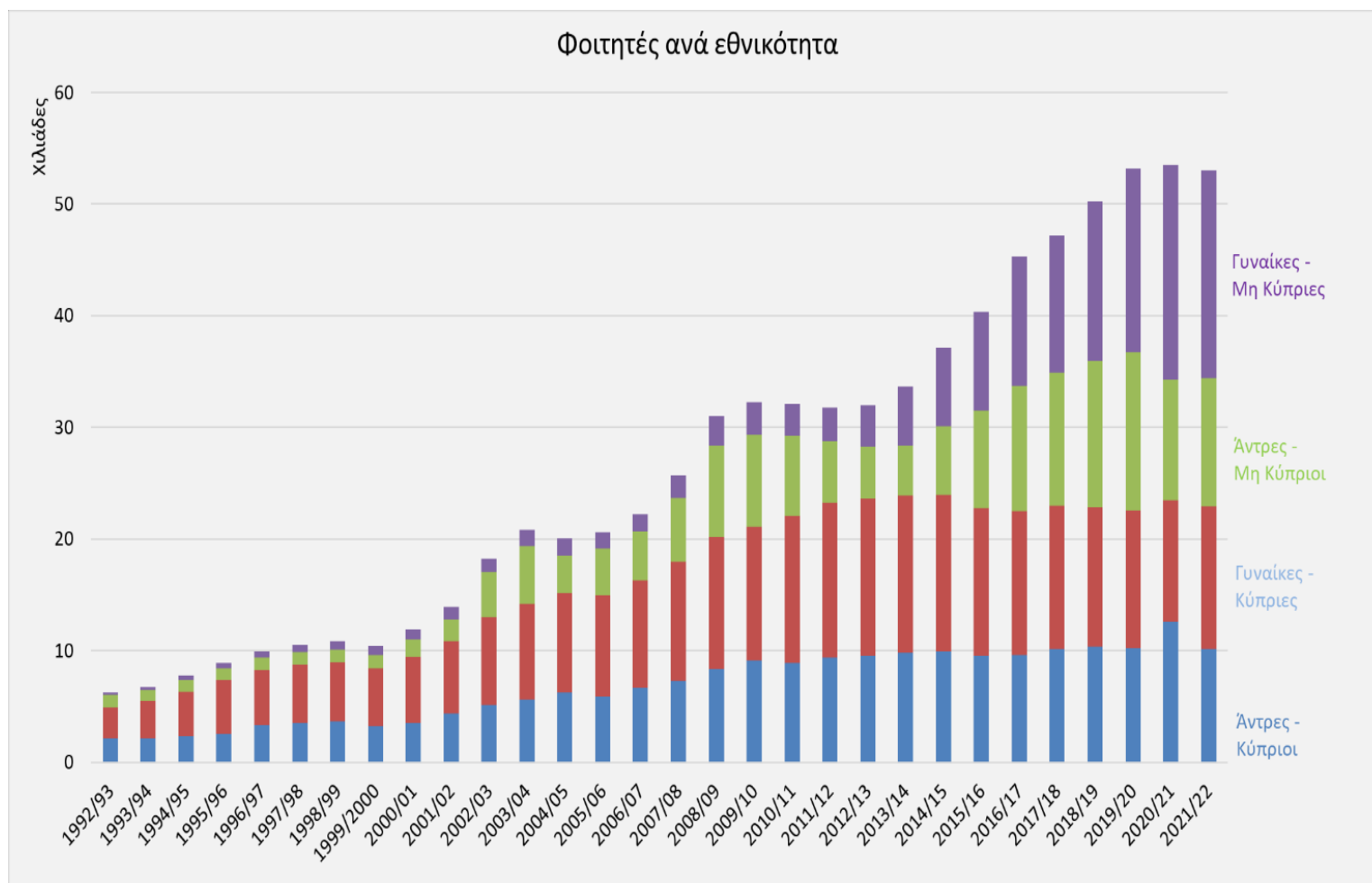
➤ Στο μεγαλύτερο ποσοστό, πρόκειται για μη Κύπριες φοιτήτριες (από την ΕΕ, όπως διαφαίνεται από επόμενο γράφημα), οι οποίες παρακολουθούν μαθήματα εξ αποστάσεως (προηγούμενο γράφημα).

- Μεταξύ 1993-2002, οι φοιτήτριες υπερτερούν των φοιτητών μέχρι και κατά 18 ποσοστιαίες μονάδες.
- Μεταξύ των ετών 2002-2012 δεν παρατηρείται σημαντική διαφορά με τα δύο φύλα να καταγράφουν ποσοστά μεταξύ 46-54%.
- Από το 2012 οι γυναίκες εμφανίζουν και πάλι σημαντικά ψηλότερους αριθμούς από τους άντρες με κορυφαίο το 2021/22 οπότε η διαφορά είναι και πάλι στις 18 ποσοστιαίες μονάδες (ή περίπου 9,5 χιλ. φοιτήτριες).
- Τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί σημαντικά οι φοιτητές από το εξωτερικό, που όπως φαίνεται και από άλλα γραφήματα αφορούν σε φοιτήτριες μεταπτυχιακών που διδάσκονται εξ αποστάσεως.
- Τα ιδιωτικά ιδρύματα απορροφούν την πλειοψηφία των φοιτητών και η οποία τείνει να αυξάνεται, ειδικά από το 2018, με το ποσοστό να ξεπερνά το 70%.

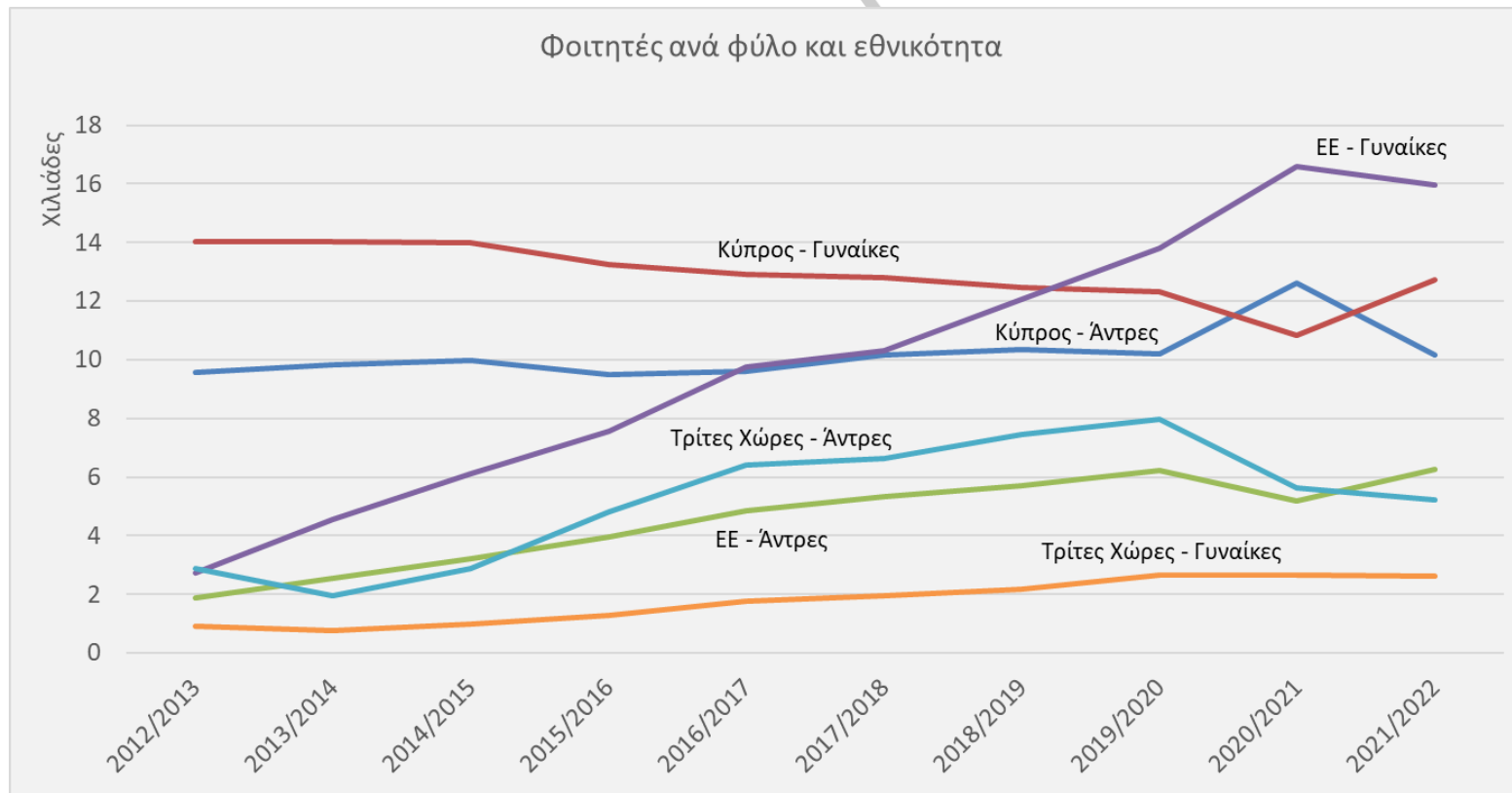
Στη Λευκωσία σπουδάζει διαχρονικά πέραν του 80% του φοιτητικού πληθυσμού.

➤ Από το 1992 και μέχρι το 2016, οι Κύπριοι φοιτητές είναι περισσότεροι από τους μη Κύπριους. Τα ποσοστά φθίνουν με την πάροδο του χρόνου και όσο μέσα από τη λειτουργία πολλών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων προσελκύονται ξένοι φοιτητές.

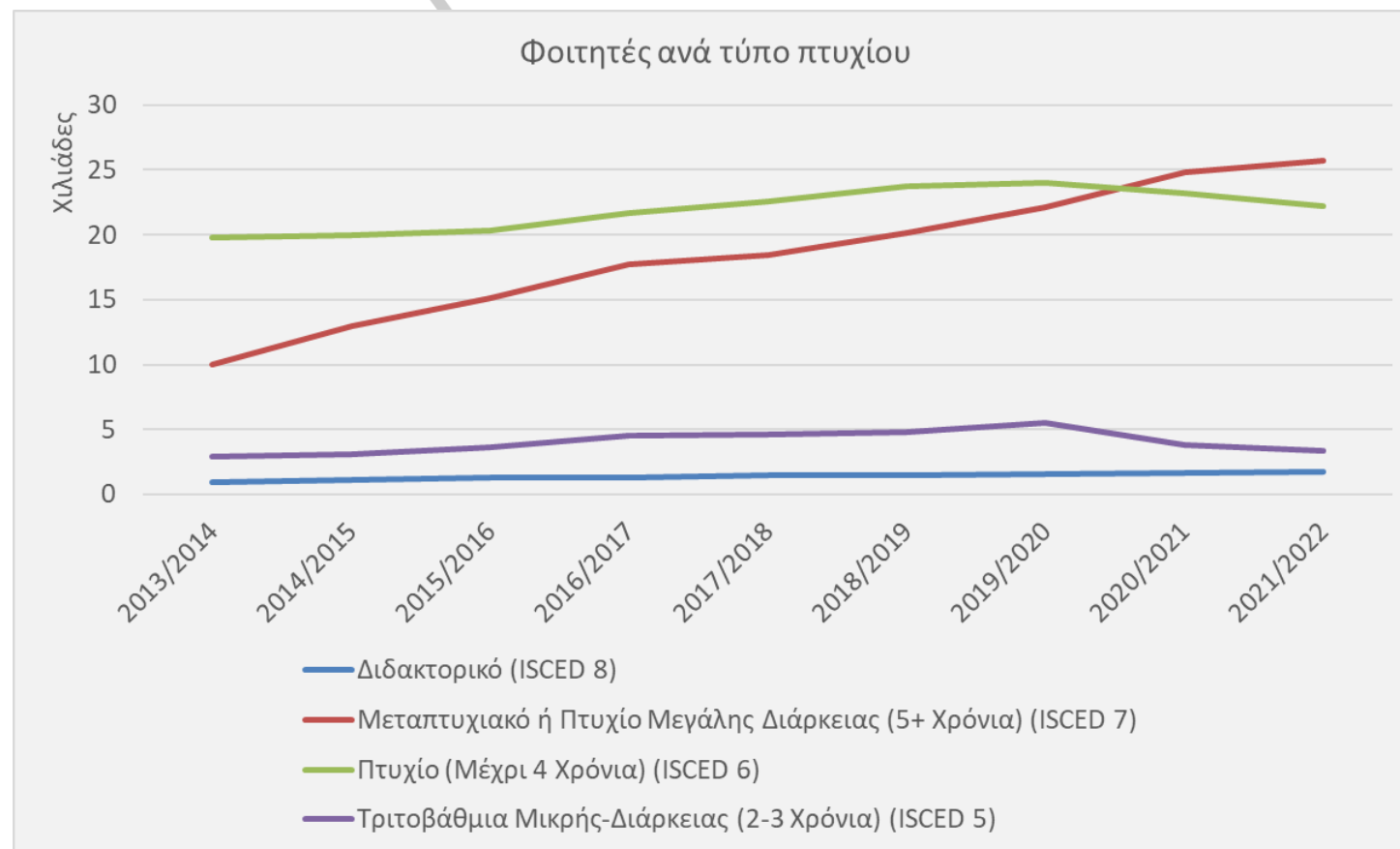
➤ Το 2016 παρατηρείται σχεδόν ισοκατανομή, ενώ από τότε μέχρι σήμερα οι μη Κύπριοι φοιτητές είναι περισσότεροι, με τη διαφορά να ξεπερνά τις 10 ποσοστιαίες μονάδες.

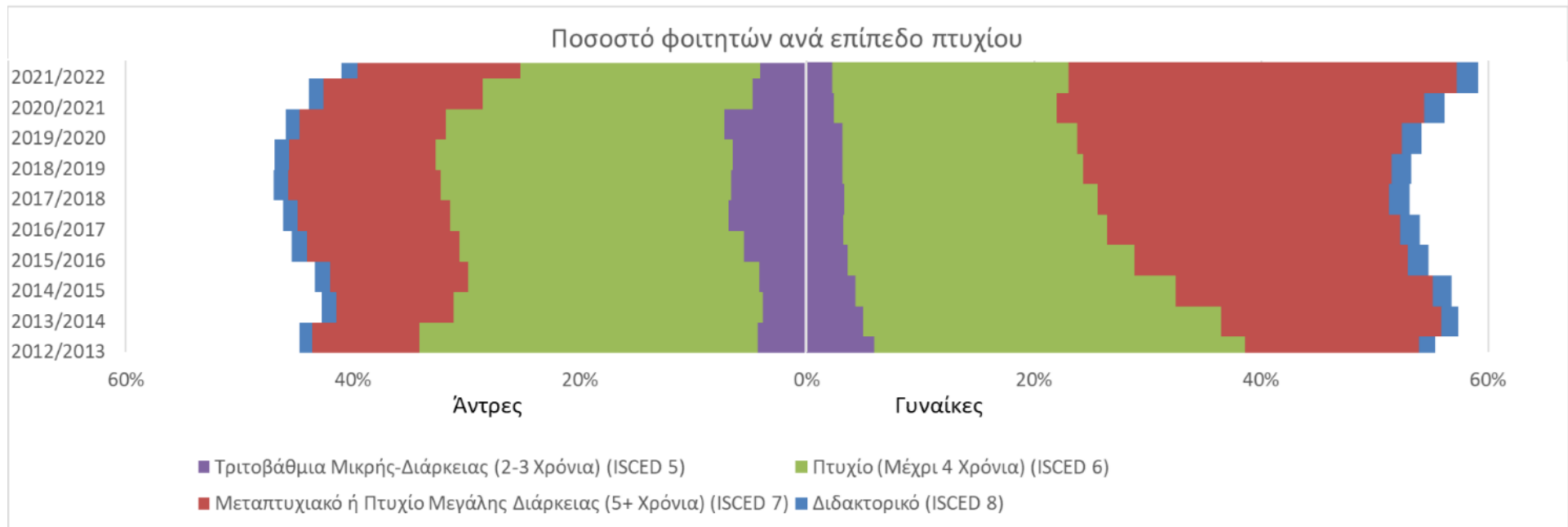

➤ Η αύξηση στους μη Κύπριους φοιτητές προέρχεται κυρίως στις εγγραφές σε εξ αποστάσεως μεταπτυχιακούς τίτλους στην εκπαίδευση, από γυναίκες από την ΕΕ (μάλλον την Ελλάδα).

Την τελευταία δεκαετία, για την οποία έχουμε πιο αναλυτικά στοιχεία, παρατηρούμε τη σημαντική αύξηση φοιτητών μεταπτυχιακών ή πτυχίων μεγάλης διάρκειας (άνω των 5 ετών).

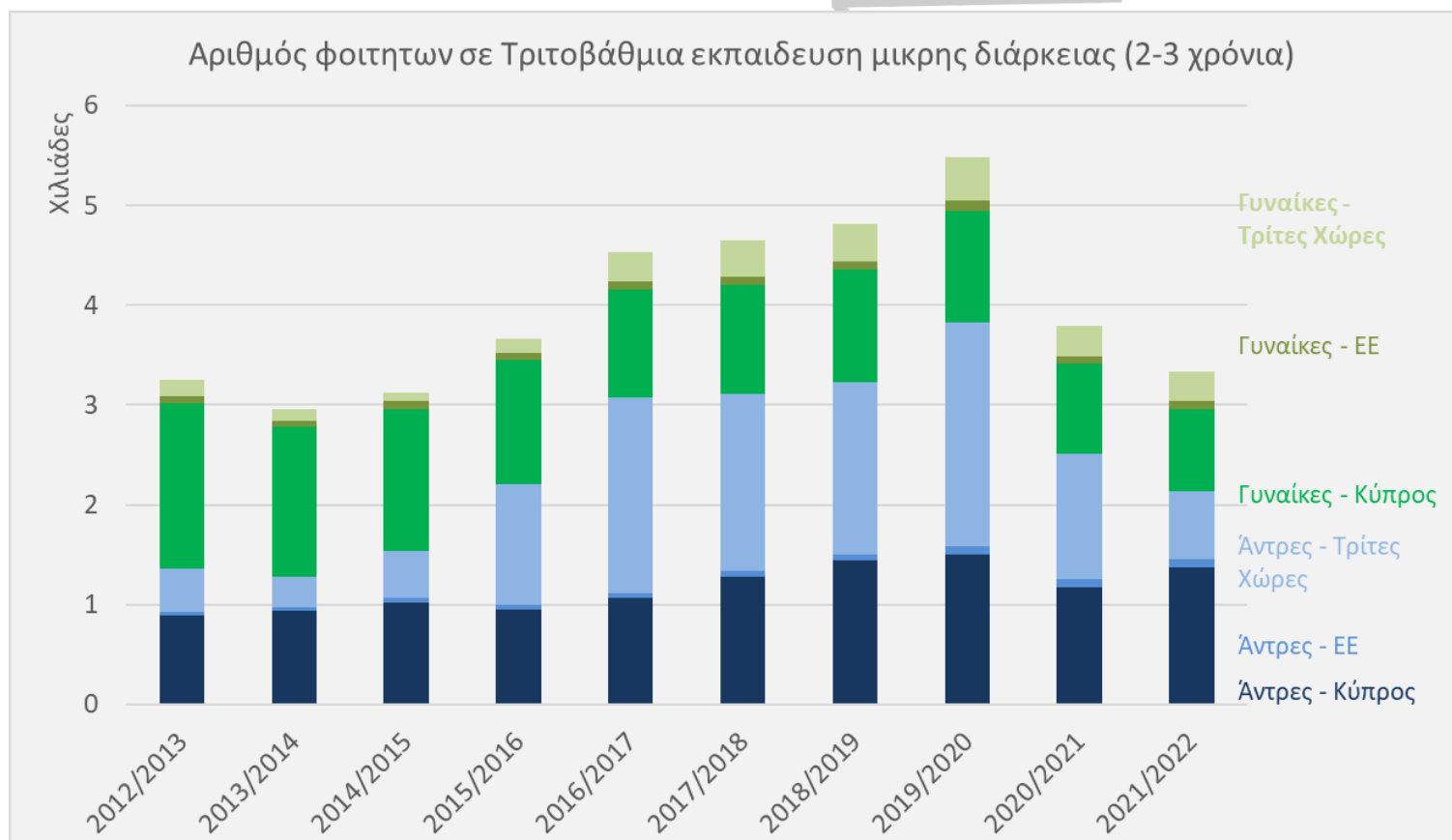
Μάλιστα από το 2020/21, η κατηγορία αυτή πλέον είναι η μεγαλύτερη. Σε αυτήν αντιστοιχούν περίπου 25 χιλ. φοιτητές.

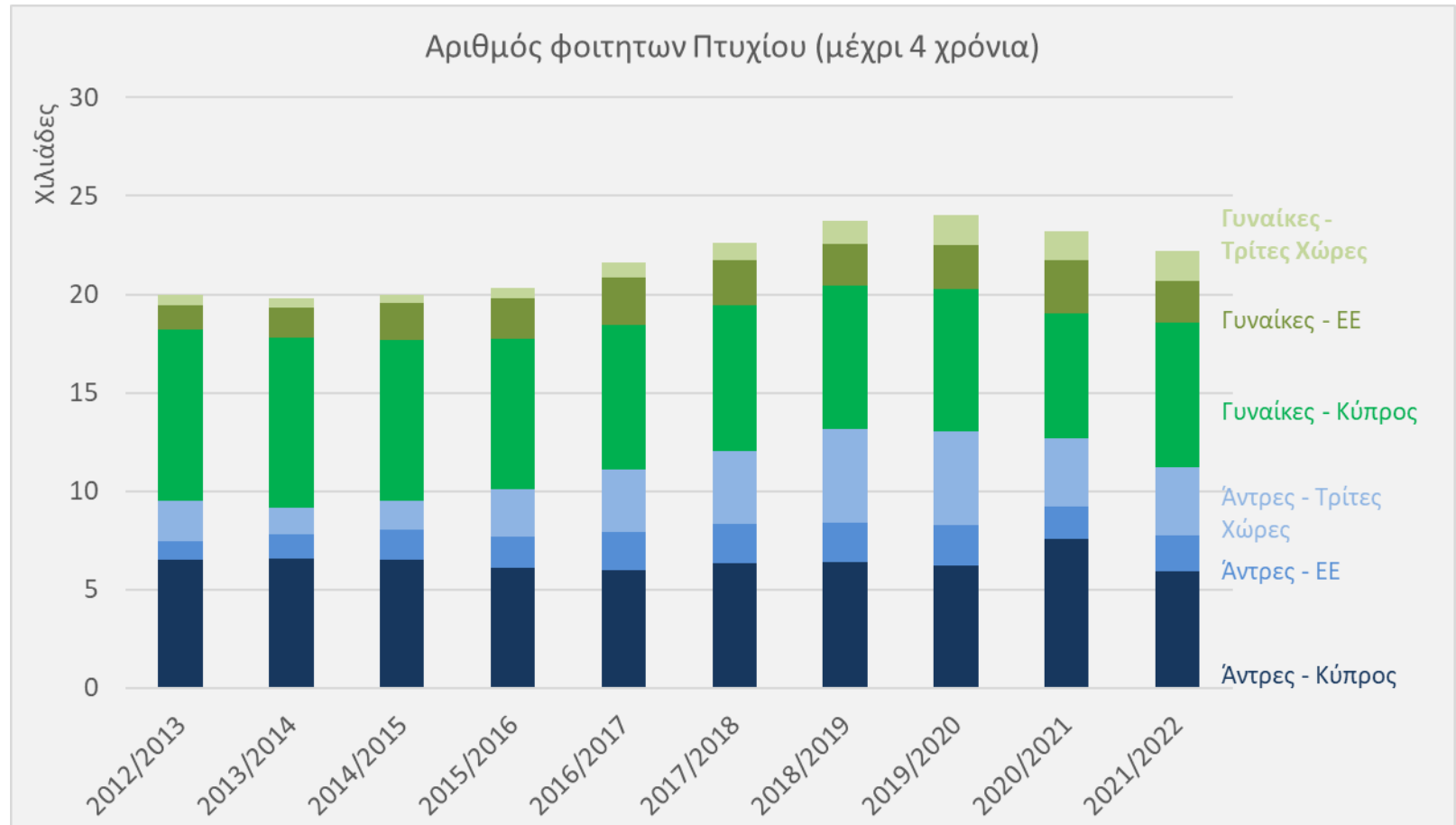
Με την πάροδο του χρόνου παρατηρούμε την παγίωση της διαφοράς μεταξύ αντρών και γυναικών, που πλησιάζει την αναλογία 40-60.

Επιπλέον, ειδικά στις γυναίκες υπάρχει μείωση στην αναλογία των φοιτητριών «τριτοβάθμιας μικρής διάρκειας» και πτυχίου και αντίστοιχη σημαντική αύξηση στην κατηγορία των μεταπτυχιακών.

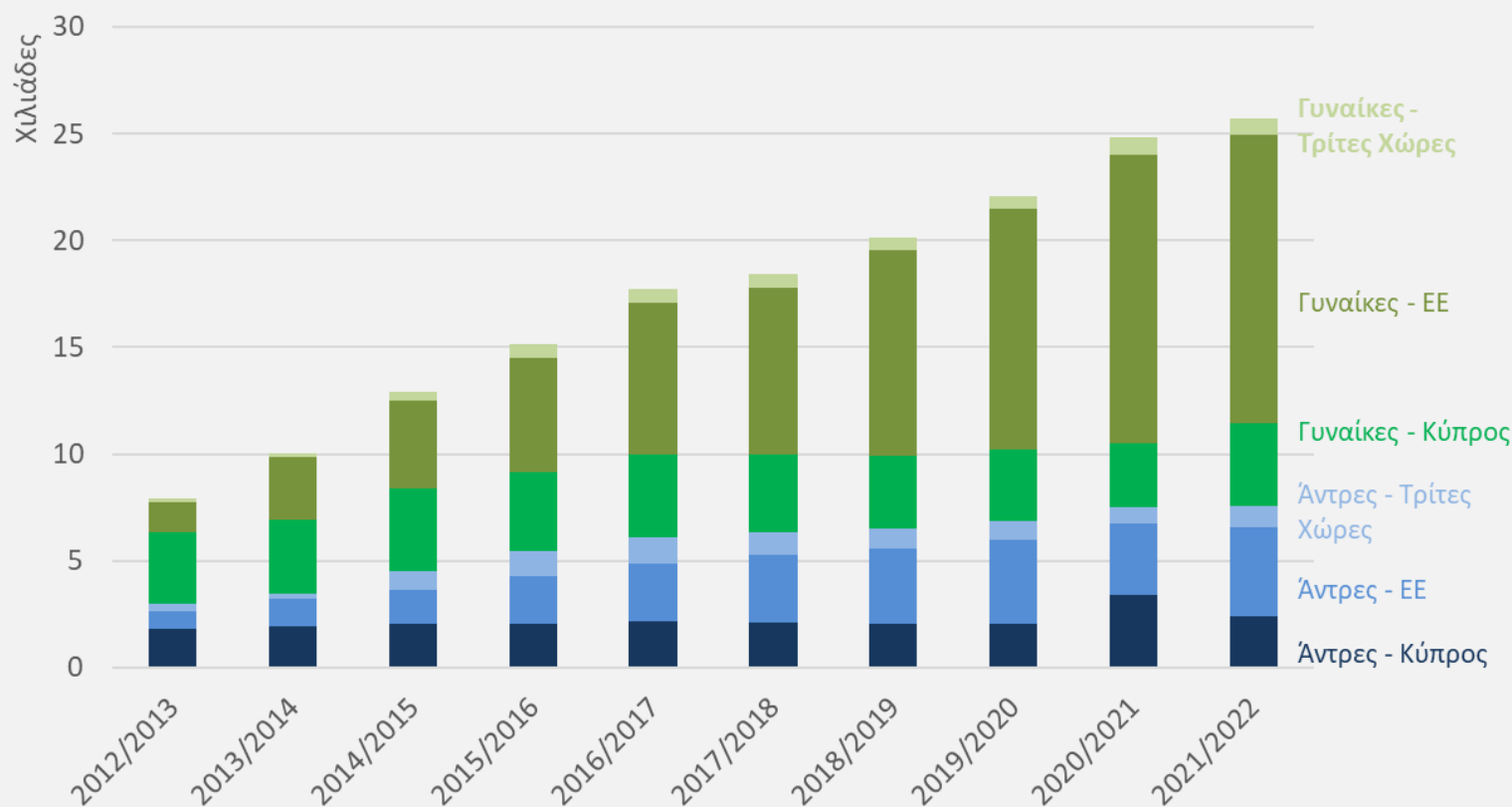
Σχετικά μικρή σε αριθμούς κατηγορία.
 Πιο δημοφιλής στους άντρες από τρίτες χώρες.
 Επηρεάστηκε σημαντικά κατά την πανδημία.
 Αναμένουμε να δούμε στα επόμενα στοιχεία αν θα ανακάμψει στα προ πανδημίας επίπεδα.

Αριθμός φοιτητων Πτυχίου (μέχρι 4 χρόνια)

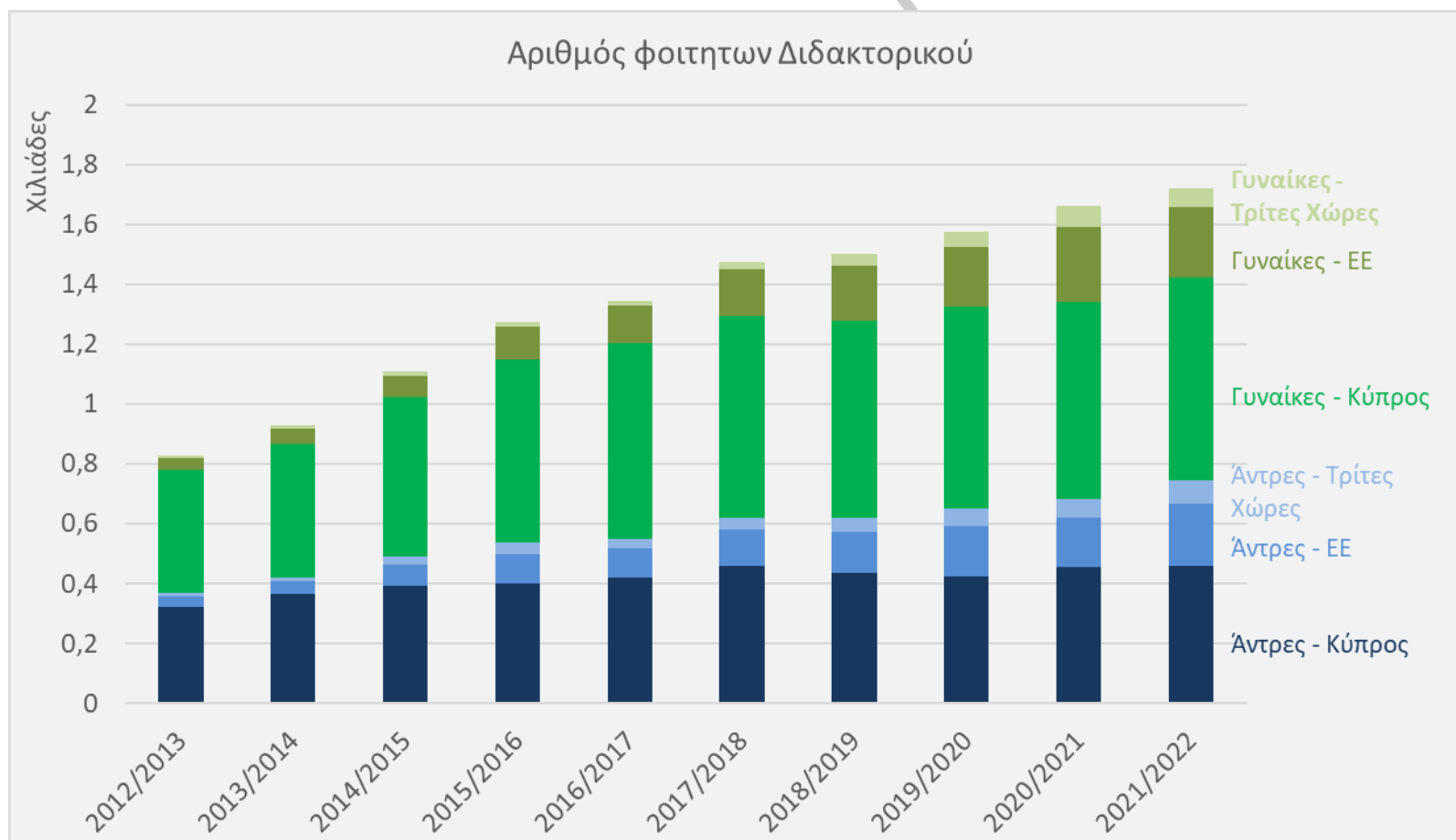

- Σταθερά μεταξύ 20-25 χιλ. φοιτητές.
- Σε γενικές γραμμές μοιρασμένα ποσοστά μεταξύ αντρών και γυναικών.
- Περισσότερες οι Κύπριες φοιτήτριες σε σχέση με τους από Κύπρο φοιτητές.
- Αντίθετα περισσότεροι οι φοιτητές από τρίτες χώρες σε σχέση με τις φοιτήτριες.

Αριθμός φοιτητων Μεταπτυχιακού ή Πτυχίου μεγάλης διάρκειας (5+ χρόνια)

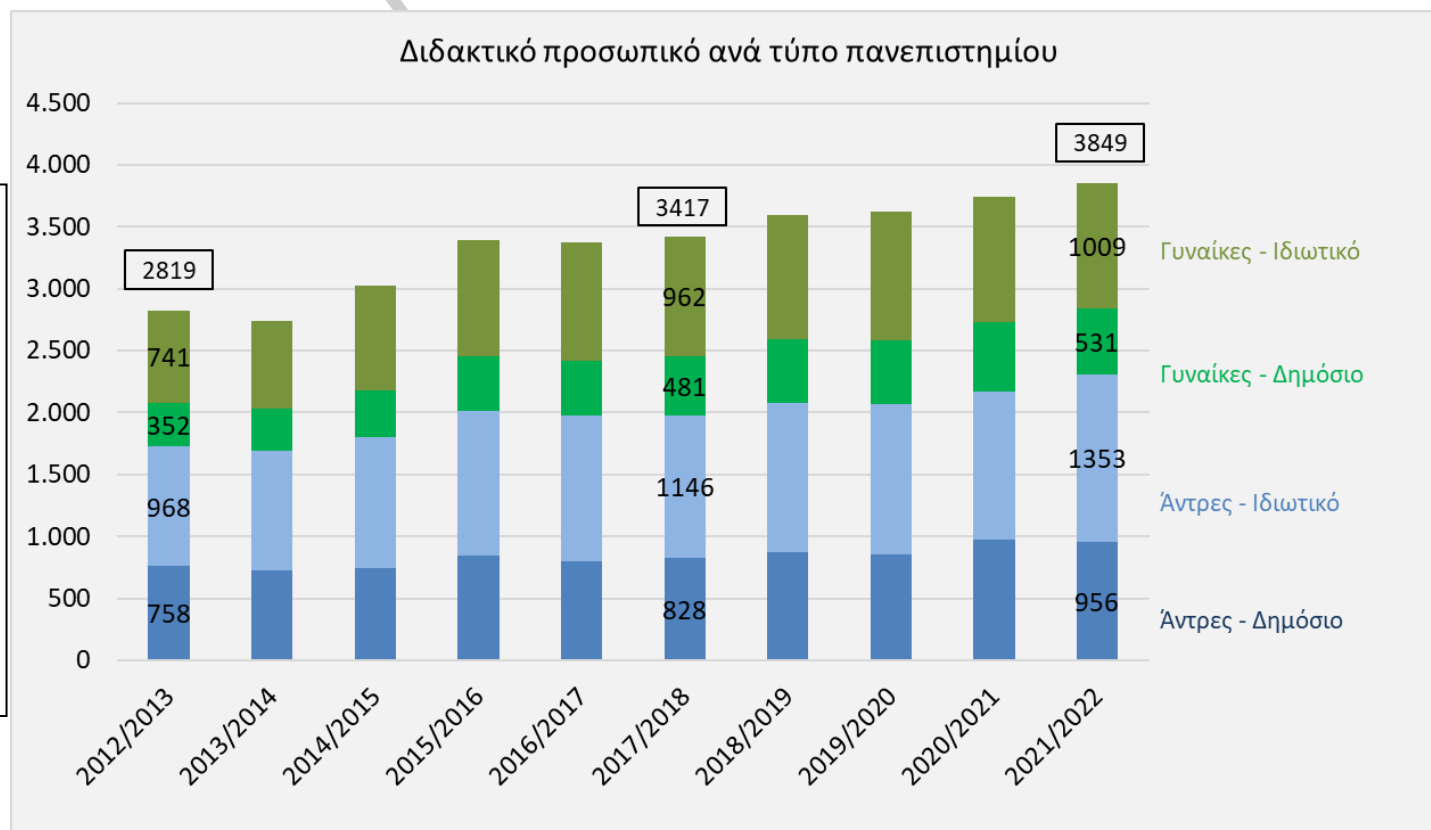

- Η μεγαλύτερη κατηγορία με βάση το επίπεδο τίτλου σπουδών από το 2020.
- Από το 2012 παρατηρείται αύξηση 226% (από 7,9 χιλ. σε 25,7 χιλ., κυρίως από φοιτήτριες χωρών της ΕΕ.
- Οι φοιτήτριες αποτελούν τη αυξανόμενη πλειοψηφία (από 62% το 2012 σε 70% το 2021).

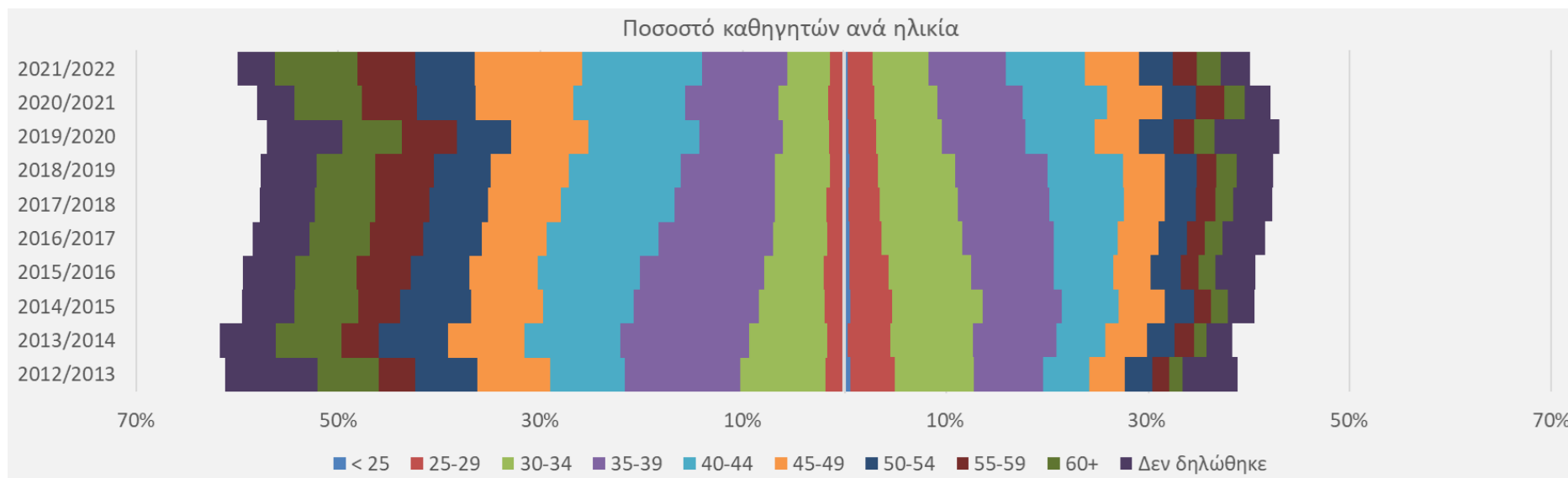

- Η μικρότερη με βάση τον αριθμό φοιτητών κατηγορία.
- Διπλασιασμός των φοιτητών μεταξύ 2012 και 2021 (107%)
- Η πλειοψηφία και για τα δύο φύλα προέρχεται από την Κύπρο, με μειωμένα ποσοστά (89% το 2012 σε 66% το 2021)
- Οι φοιτήτριες αποτελούν την πλειοψηφία που κυμαίνεται μεταξύ 55-59%

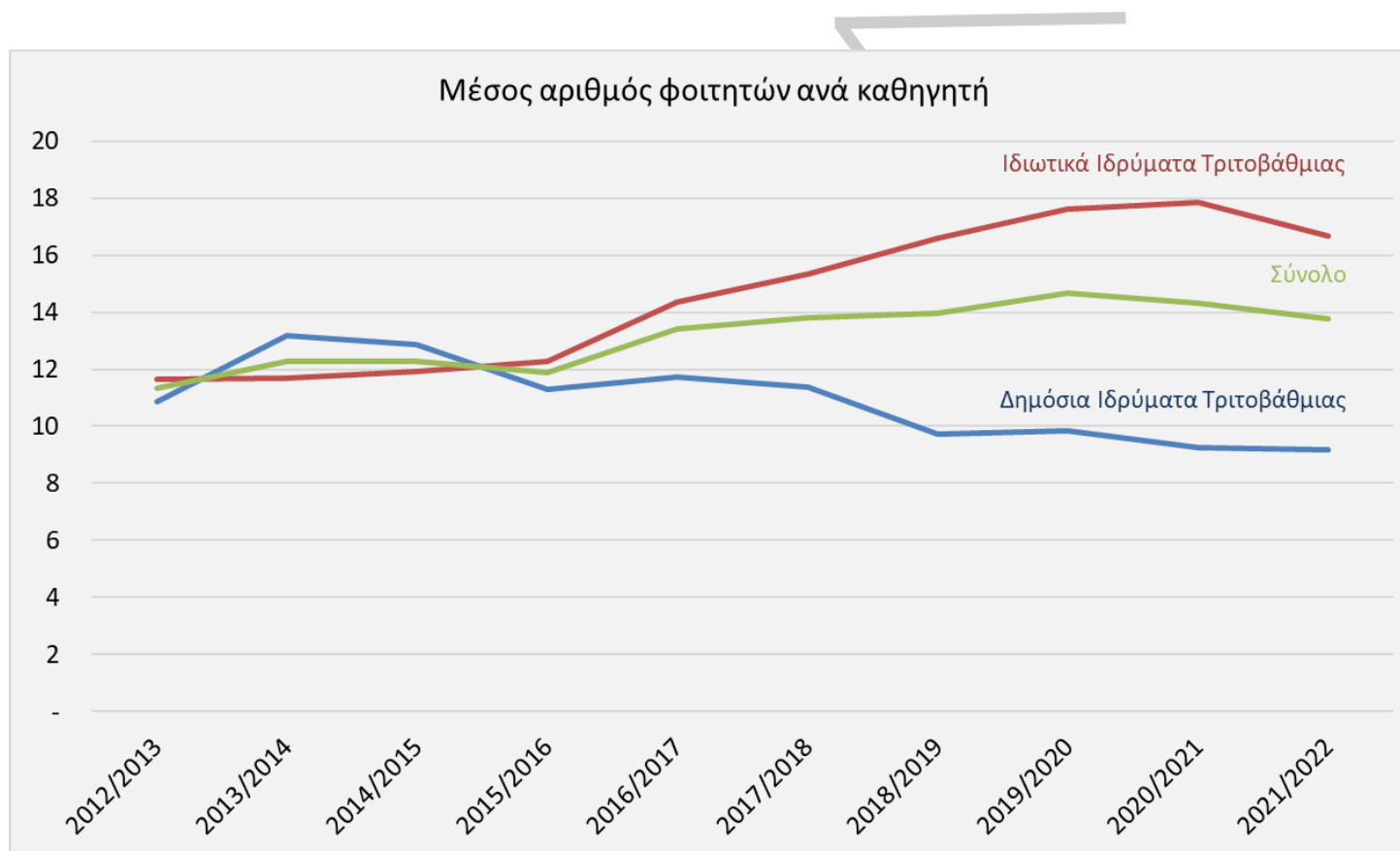
Διδακτικό προσωπικό ανά τύπο πανεπιστημίου

- Αύξηση των καθηγητών από το 2012 κατά 37% σε 3,8 χιλ. το 2021.
- Διαχρονικά Η πλειοψηφία είναι άντρες (μεταξύ 58-61%)
- Οι καθηγητές στα δημόσια ιδρύματα αποτελούν περίπου το 40% του συνόλου (σε σχετική αντιστοιχία με τους φοιτητές στο δημόσιο πανεπιστήμιο που αποτελούν περίπου το 25-30%).

- Όπως ήδη σημειώσαμε οι άντρες καθηγητές αποτελούν περίπου το 60% του συνόλου.
- Παρατηρείται σταδιακή αύξηση στις ηλικίες των καθηγητών, ειδικά στους άντρες που το 2012 ήταν στις ηλικίες 30-34 και 35-39, να μεταφέρονται στις ηλικίες 40-44 και 45-49.

- Μεταξύ των ετών 2012-15 παρόμοιοι μέσοι όροι (περίπου 12 μαθητές ανά καθηγητή) σε ιδιωτικά και δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Στη συνέχεια στα ιδιωτικά περισσότεροι φοιτητές ανά καθηγητή (μέχρι και 18), αντίθετα με τα δημόσια με σταθεροποίηση σε λίγο κάτω από 10 σε μια περίοδο που οι αριθμοί αυξάνονται με μεγαλύτερο ρυθμό στα ιδιωτικά ιδρύματα..

Όροι και πηγές:

1. Στοιχεία αντλήθηκαν από:
 - a. την Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία (<https://www.cystat.gov.cy/el/default>). Ευχαριστούμε τους αρμόδιους λειτουργούς για την υποστήριξη και επεξηγήσεις όπου χρειάστηκε.
 - b. τη Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat/en/>).
 - c. Τον ιστότοπο του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Διεύθυνση Ανώτερης εκπαίδευσης (<https://www.highereducation.ac.cy/index.php/el/>
2. Η περίοδος που καλύπτει η μελέτη αφορά στα έτη 1960 -2021 εκτός όπου αναφέρεται κάτι διαφορετικό.
3. Χρησιμοποιούμε τους ορισμούς της Στατιστικής Υπηρεσίας: Κύπριοι ορίζονται όσων μαθητών τουλάχιστον ο ένας γονέας είναι Κύπριος υπήκοος.
4. Για να παραμείνει το κείμενο εύληπτο, χρησιμοποιούμε το αρσενικό γένος σε λέξεις όπως π.χ. φοιτητές εννοώντας τόσο τους φοιτητές όσο και τις φοιτήτριες.